

pl. *Mån*. Sup. *Mått*. Part. pres. *Mående* (endast i *Vålående*, *Illamående*, *Förmående*); part. pret. *Mädd* (endast i sammans. *Förmädd*). Befinna sig; a) I hänseende till helse. *M. väl, illa*. *Hur mår du? Bra, så der. Må väl!* säges tillönskingsvis, då man tar afsked af någon. *M. väl af frukt. Jag mår illa af den maten.* — b) I allmänt afseende. *Jag mår rätt väl här*, befinner mig här rätt väl, trivdes här väl. *Han mår väl, godt*, har sin goda bergning. *M. som en prins, som perla i guld*, vara i ganska lyckliga omständigheter. (Fam.) *Nu mår han!* nu känner han sig lycklig, är han i sitt element. Säges äfv. ironiskt. *Han kan komma att m. illa för den saken*, det kan han få ångra, det kan bekomma honom illa.

Anm. Detta ord, liksom hjälpverbet *Må*, är utbildadt af det gamla verbet *Magha* eller *Mogha*, förmå, kunna.

MÅ, III. Säges i talspråket förkortningsvis i st. f. *Mån?* eller *Männe?* t. ex.: *M. det är så? M. det?*

MÅBÄR, måbär, n. 5. Det röda, sötkäftiga, mindre vålsmakliga bäret af:

MÅBÄRSBUSKE, m. 2. pl. — *buskar*. En buskväxt af släktet Ribes. Ribes alpinum.

MÄDD, MÄDDIG, se *Modd, Moddig*.

MÅFÅ, må'få'. (fam.) På m., adverbialt uttryck, bildadt af: *må få*, och som betyder: På höft, blindvis.

MÅG, m. 2. (ursprungligen: släctinge, frände) Doters man. — *Syn.* Svärson.

MÅGLJUS, n. 5. (fam. skämtv.) Dåligt ljus.

MÅGSKAP, f. 3. Egenskap af måg.

MÅGSÄMJA, f. 1. Den frändskap, som äger rum emellan måg och svärföräldrar.

MÅKA, se *Mocka*.

MÅKARE, m. 2. pl. Se *Knoster*.

MÅKE, m. 2. pl. *måkar*. Se *Fiskmåse*.

MÅL, n. 5. I. (af gamla verbet *Mæla*, tala) 1) (utan plur.) a) Tal. *Draga på m-et*, icke vilja tala ut. *Häfta på m-et*, se *Häfta*. — Deraf Målsman, Skriftermål. — b) Förmågan att tala. *Förtora, mista, återfå m-et*. (Fam.) *Ha m. i munnen*, kunna tala, veta att bruka sin tunga. — Deraf Mållös. — c) Ljudet af en menniskas röst, då hon talar. *Känna någon på m-et*. — Deraf Målbrott, Målföre. — d) (med plur.) Språk. Förekommer i denna bem. nu endast i sammansättningar, såsom: Tungomål, Modersmål, Riksmål, Landskapsmål. — 2) (med plur.) Sak, som afgöres vid domstol, i embetsverk eller af vederbörande myndighet. *Hafva ett m. anhängigt vid rätten*. *Döma i ett m.* *M-et* är under ransakning. *Afgjorda m.* I andeliga, världsliga m. — Ingår i flera sammansättningar, såsom: Rättegångs-, Brött-, Tvist-, Konkurs-, Religionsmål, m. fl. — *Syn.* Sak. — 3) (med plur.) Sak (i allmänhet), värf, uträttning, affär, fall. *Tjena någon i ett m.* *Nyttig i många m.* *Tjena mig i det m-et*. *Om jag kan tjena er i något m.* I sådana, i dylika m. I hvad m. som helst. — Bildar sammansättningarna: Tyfvelsesmål, Samvetsmål. — 4) Betydde fordom äfv.: Öfverenskommelse, aftal. Deraf Giftermål, Gemål.

MÅL, n. 5. II. (af gamla verbet *Mæla* eller *Måla*, mäta) 1) (i allm.) Mått. *Hålla m-et*, hafva sitt behöriga mått (i fråga om varor, hästar, soldater, rekryter). Brukas för denna ordets allmänna bem. föga, utom i nyss aförda uttryck. — Deraf Soldatmål, Spannemål. — 2) a) Rymdmätt (till skilnad ifrån Längdmätt och Vigt-

mätt), d. v. s. mått, som angifver en viss rymdstorhet, svarande mot det rum, en kropp af samma storlek intager. *Mått, m. och vigt. M. för torra och våta varor.* — b) Innehållet af rymdmätt för vissa varor. *Rågad, struket m.* *Ge godt m.*, så att det väl räcker till. *Krönt m.*, mål af krönt malkärl. — 3) a) Tecken, utmärkt till visst afstånd ifrån ett ställe, i och för något särskilt ändamål, t. ex. att skjuta på för öfning, att uppnå vid kapplöpning, o. s. v. *M-et vid målskjutning, kappridning, kappkörning, kapplöpning.* Först hinna, upphinna, uppnå m-et. *Han kom först till m-et. Skjuta till m-s*, för att träffa ett visst uppsatt tecken, en viss utmärkt fläck. *Träffa m-et.* — b) (fig.) Något visst föresatt, som bör hinnas, uppnås, utföras. *Sätta en ett m. före.* *Delta är m-et för alla hans mödor.* *Han nådde slutligen sitt m.* *Det m., han föresatt sig, är honom för högt.* *Lifvets m.*, dess ändamål; äfven dess slut, gräns. — *Syn.* Ändamål, Syftmål. — c) (fig.) Föremål. *Vara ett m. för förtal, för åtlöje, för lyckans ostadighet.* — 4) Betydde fordom äfven: Med vissa tecken utmärkt gräns (deraf *Byamål*; bys ågogräns); äfv. viss bestämd, fastställd tid, t. ex.: i Dal. L.: *Fyr än maal är vti*, förr än tid till ända är. Så betydde t. ex. *Messumal*, den för messan bestämda tid. — 5) Måltid (egentl. viss tid på dagen, då man plägar äta). *Äta sina tre m. om dagen.* *Göra ett godt, starkt m.* — Deraf Ottemål, Middags-, Afton-, Qvällsmål, Mellanmål.

MÅL, n. 5. III. (t. *Maal*) Gång. *Den kon mjölkar två kannor i m-et, tre m. om dagen.* Brukas endast i dessa och dylika uttryck.

MÅLA, v. a. 1. I. (prov.) Mäta med malkärl.

MÅLA, v. a. o. n. 1. II. 1) Medelst färger på en yta afbildade verkliga eller blott af inbillningskraften fattade föremål. *M. med oljefärg, pastellfärg. M. på duk. M. en tasta. M. porträtter, landskapsstycken, historiemålningar. M. väl, illa, mjukt, lent. M. efter naturen, efter en tasta af Rubens. M. af, se Afmåla. M. om. M. upp*, förbruka genom målning. *M. ut*, fullborda målningen af något, sluta att måla. — 2) Med färg öfverstryka ytan af ett föremål. *M. ett bord, en skänk, en kista. M. om. M. upp*, se *Uppmåla. M. ut*, sluta att med färg öfverstryka. *M. öfver, se Öfvermåla.* — *Syn.* Stryka, Anstryka. — 3) (fig.) I tal eller skrift på ett lefvande sätt framställa, beskrifva. *Homerus m-r beundransvärdt stridens skiften. M. passionerna.* — *Syn.* Afmåla, Skildra, Beskrifva. — *Målande*, n. 4.

MÅLANDE, a. 1. (egentl. part. akt. af *Måla*) Se *Pittoresk*.

MÅLARE, m. 3. 1) Konstnär, som medelst färger på en yta afbildar verkliga eller blott af inbillningskraften fattade föremål. Konstmålare. — 2) Handtverkare, hvars yrke är att med färg öfverstryka ytan af åtskilliga saker. — *Syn.* Handtverksmålare. — 3) (i den vanliga kortleken) Kort med kolorerad bild (kung, dam, knekt, hvartill äfven, ehuru oegentligt, ässet räknas). — *Mot-sats: Hacka.* — *Ss. Målararbete.*

MÅLARAKADEMI, ----- m', f. 3. Högre offentlig anstalt för målarkonstens förkofran.

MÅLARBORSTE, m. 2. pl. — *borstar*. Borste, som af handtverksmålare till strykning begagnas.

MÅLARBRÄDE, n. 4. Se *Palett*.

MÅLAREMUSSLA, f. 1. Ett slags mussla, hvars skal fordom begagnades till förvarande af rifna vattenfärger. *Unio pictorum.*